

Mágia vagy tudomány?

ÚJ MÓDSZERTAN A KÖZIGAZGATÁSI BERUHÁZÁSOK MEGTÉRÜLÉSÉNEK SZÁMÍTÁSÁRA

A hazai közigazgatási intézményeknek beruházási döntéseik során kettős kihívással kell szembenéznük. Egyrészt a szűkös erőforrások miatt kiemelt szemponttá válik a hatékonyság, a megtakarítás és megtérülés számítása. Másrészt az EU támogatások hatásos, a felzárkózási folyamatot felgyorsító felelősségteljes felhasználása, azok társadalmi és gazdasági eredményeinek szétterítése érdekében minden eddigénél hangsúlyosabban jelenik meg az alternatívák vizsgálata, a programok és projektek versenyeztetése. (Bővebb infó: SAPINFO.HU 2006. áprilisi számának, „Verseny a versenyképességért” című cikkében).

Csodaszer? A Public ROI módszertana

Ezen kihívásokra adható válaszok egyik - az elektronikus kormányzás (eGovernment) területén már bevált - eszköze a Public ROI (Public Return on Investment) megtérülés számítási módszertan. A módszertant az SAP támogatásával dolgozta ki a New York-i Egyetemen működő Center for Technology in Government, melyet idén szeptemberben hoztak nyilvánosságra. A cél az volt, hogy a kormányzati szektor képes legyen a pénzügyi mérőszámokon túlmutatva vizsgálni az IT beruházások megtérülését. A módszer segítségével ugyanis átláthatóvá tehető az államilag végrehajtott intézkedések, valamint kimutathatók azok az előnyök, értékek, amelyeknek pozitív hatását a választópolgárok és politikusok egyaránt élvezhetik.

A metódus alapja egy olyan értékelemzési keretrendszer (~public value framework), mely két fő területen mutat igazán hathatós megtérülést: egyrészt magának a közigazgatási intézményrendszer egész működésének jelentős javulásából adódóan, másrészt jól körülhatárolt célcsoportoknak nyújtott szolgáltatások nyújtásából, konkrét előnyök biztosításából adódóan.

Az elemzés új és komplex megközelítéssel vizsgálja, hogy a kormányzati informatikai fejlesztések milyen típusú hatást gyakorol-

nak a célcsoportokra. Ezeket a hatásokat az alábbi hat kategóriába lehet sorolni:

- **Pénzügyi** – jelenlegi vagy várt jövedelemre, eszközértékre, kötelezettségekre, jogosultságokra, vagyoni helyzetre, illetve ezek kockázataira gyakorolt hatás;
- **Politikai** – kormányzati intézkedésre vagy politikára gyakorolt személyes vagy vállalati befolyás, politikai pártokra vagy a jelenlegi illetve jövőbeni állami hivatalt betöltő személyekre gyakorolt befolyás;
- **Társadalmi** – családi vagy közösségi kapcsolatok, társadalmi mobilitás;
- **Stratégiai** – gazdasági, politikai előnyökre, lehetőségekre, célokra, innovációs illetve tervezési erőforrásokra gyakorolt hatás;
- **Ideológiai** – morális vagy etikai elkötelezettségre, kormányzati intézkedésekkel, politikai és társadalmi eredményekkel való egyetértésre kifejtett hatás;
- **Bizalmi** – a hivatalnokok megbízhatóságába, feddhetetlenségébe és legitimitásába vetett bizalom.

Sógornál bevált! Az osztrák példa

Mindezeket a gyakorlatban is bemutatandó, egy Magyarország számára minden szempontból releváns, aktuális példát célszerű ismertetni.

Az osztrák szövetségi kormányzat költségvetési és könyvviteli rendszerének fejlesztésére indított informatikai projekt a korábban négy helyszínen működő, 85 különálló könyvviteli egység konszolidálását célozta meg. A könyvelési rendszer bevezetésére annak a nagyszabású közigazgatási reformprogramnak a részeként került sor, melynek keretében a kormány átszervezte és konszolidálta jogi és irányítási eljárás rendjeit, továbbá a kormányzati működés minden szintjén meghonosította a hiteles, naprakész pénzügyi adatokat biztosító, modern számviteli és költségvetési normákat.

Kormányzati célok, megtérülések és mutatók			
A beruházást előíró kötelezettség	Törvényhozási cél	A beruházás (tervezett vagy realizált) megtérülése	Lehetséges mutatószámok
<ul style="list-style-type: none"> Csatlakozás az Európai Unióhoz (1995) és az EU monetáris politikájához (1999) Törvény a közigazgatási reformról (2001) Törvény az e-kormányzatról (2004. március 1.) 	<ul style="list-style-type: none"> Létszámcsökkentés Elektronikus platform az állampolgári hozzáféréshez Költségelszámolási rendszer Költségvetési reformok, SAP és elektronikus iratkezelő rendszer bevezetése Az állami szervek 2008-ra felkészülnek a teljes mértékben elektronikus tranzakciókra épülő szolgáltatásnyújtásra 	<ul style="list-style-type: none"> Eredményesebb kormányzati működés Költségmegtakarítás Fokozott hatékonyság A miniszterek, vezetők és egyéb felhasználók több és jobb minőségű információk alapján, megalapozottabb döntéseket hozhatnak Az erőforrásokat átcsoportosítják az állampolgárokra nyújtott szolgáltatások támogatására A hatékonyabb döntéshozatal javítja az állampolgárokra nyújtott szolgáltatások színvonalát Nagyobb elszámoltathatóság és átláthatóság Az ERP-modell a kormányzati reform és az e-kormányzati stratégia más kezdeményezéseit is támogatja 	<ul style="list-style-type: none"> Kb. 30 millió euró megtakarítása évente A kiinduló állapotot jelző működési mérőszámok előállítását követően százalékos értékben a javulás Felhasználói elégedettség (felmérések, interjúk – nem alkalmazták) A Társadalombiztosítási Minisztérium sikere az erőforrások átcsoportosítása terén

(2. számú ábra)

Ahogy az 1. sz. ábrán látható, a megtérülés elsősorban abból adódik, hogy javul a közigazgatási intézményrendszer működése. Ezek konkrét megtérülés formájában is kimutathatók. A 2. sz. ábrán megfigyelhető, hogy a jogszabályi háttér és a kitűzött kormányzati célok kísértetiesen hasonlítanak a magyar kormányzat előtt álló kihívásokhoz.

A fejlesztési programok versenye

Érdeemes tanulni az első Nemzeti Fejlesztési Terv tapasztalataiból, hiszen sok szakértő kritikaként jegyzi meg: nem tudatosan irányított, koncentrált programok valósultak meg, hanem kevésbé átlátható érdekek mentén összeállított egyedi projektek. A Public ROI megközelítés, szemléletmód nemcsak a meglévő rendszerek átalakítása esetében, hanem a tervezett fejlesztéseknél, beruházási programoknál is alkalmazható, így az október végén társadalmi vitára bocsátott EU társfinanszírozású operatív programok és az ún. „zászlóshajó” projektek esetében is. Itt a hangsúly a különböző beruházási alternatívák összehasonlításán, a fejlesztési programok finanszírozási forrásokért folytatott „versenyén” van. Ezt legjobban a 3.sz. ábra szemlélteti. A tervezett programok az ABC különböző betűivel jelöltek. A vízszintes tengely a lehetséges kockázatok mértékét, a függőleges tengely a potenciális pénzügyi és társadalmi hozamot mutatja. Ilyen elemzés, összehasonlítás alapján a forrás-allokációs döntéshozatal is lényegesen megalapozottabb és jobban kommunikálható az érintett érdekcsoportoknak.

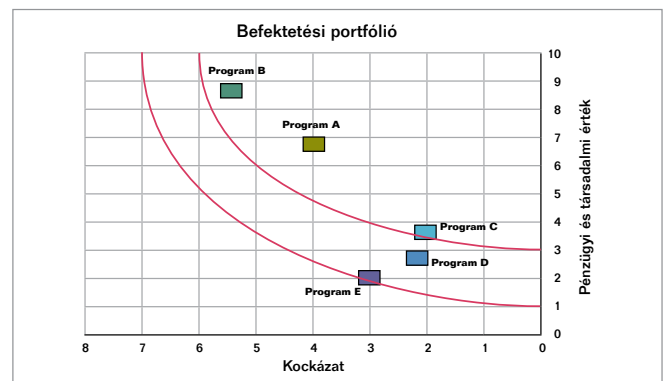
A témakör iránt részletesen érdeklődők figyelmébe ajánljuk tematikus honlapunkat, ahol további konkrét esettanulmányokon keresztül lehet vizsgálni a fentiekben megfogalmazottakat:

<http://www.sap.com/industries/publicsector/roi.epx>

A módszertan rendelkezésre áll, a nemzetközi gyakorlat elérhető, tehát az államigazgatási szerveken és köztisztviselőkön kívül, hogy a hazai rendszerben mennyire alkalmazzák.

Megtérülés		
	Politikai	Társadalmi
Közvetlen	<ul style="list-style-type: none"> Hitelesség és politikai támogatottság növekedése költségmegtakarításból és hatékonyabb kormányzati működésből adódóan Pozíciójavulás a hatékonyabb működés kommunikálása miatt 	<ul style="list-style-type: none"> Erőforrások átcsoportosítása az állampolgárokat érintő szolgáltatásokba Pénzügyi szolgáltatások minőségi javulása a jobb kormányzati döntéshozatalból adódóan Elszámoltathatóvá és az átláthatóvá válnak a pénzügyi folyamatok
Közvetett	<ul style="list-style-type: none"> Más politikai érdekek és stratégiák támogatottsága is nő a jobb belső kormányzati működésből adódóan (pl. közigazgatási reform, e-kormányzás) Imázs-javulás a modern technológia használata miatt 	<ul style="list-style-type: none"> Átláthatóbbá válnak más kormányzati folyamatok is Szolgáltatások költséghatékonysága nő, a fejlesztések is gyorsabban haladnak Biztosított a gazdasági és politikai információk jobb és gyorsabb elérhetősége

(1. számú ábra)

(3. számú ábra)